

שִׁוּנָה הַלְכוֹת

גליון 729

יום שישי י"ט כסלו
ע"ש"ק ושב / התשפ"ה

גליון שבועי

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

משולחן
ההלכה

הרב שלום זובער טאלר
מורה-צדק וראש כולל, אור יהודה
וחבר מכון הלכה חב"ד

הנרות והשמן למצוות הדלקת נרות החנוכה

דיני השמן לנרות החנוכה

מבואר בגמרא שכל השמנים כשרים לנר חנוכה, אפילו כאלו הפסולים להדלקת נר שבת. אלא שכל שהנר מאיר יפה יותר, כך הוא מהודר יותר, כיוון שמתפרסם בו הנס יותר, ולכן מהדרים להדליק בשמן זית, מפני שאורו צלול, ובנוסף לכך יש בו זכר לנס פך השמן. ואם אין לו שמן זית ישתמש בשמנים אחרים שאורם זך וצלול, ואם אין לו שמן כלל ידליק בנר של שעווה. ולכתחילה טוב להשתמש בשמן הראוי לאכילה, וכשר לאכילה. כמו כן יש להימנע מלהשתמש בשמן או בנר שהיה מונח תחת מטה כאשר ישן עליה אדם¹.

יש להקפיד שהנרות ידלקו לפחות 50 דקות, ולכן לפני ההדלקה יש ליצוק די שמן בנרות כך שיוכלו לדלוך 50 דקות, באופן שהנרות ידלקו חצי שעה אחר צאת הכוכבים, אלא שלמעשה גם כשמדליק אחר צאת הכוכבים ראוי לתת בנרות שמן בכמות שידלקו לפחות 50 דקות. בערב

בפתילות הישנות מאתמול יש לשים את הפתילה הישנה בנר הנוסף (העומד בצד שמאל), שאותו מדליק ראשון³.

דיני ה"שמש"

נוהגים שה"שמש" יהיה של שעווה. נוהגים להניח את השמש לצד הנרות, גבוה מהם. גם כשמדליקים נרות במשך היום (כגון: בבית הכנסת, באירועים וכנסים) מניחים 'שמש' לצד הנרות. כאשר מדליקים מספר אנשים באותו מקום, ראוי שיהיה לכל אחד שמש בפני עצמו. השמש ידלק לכל הפחות במשך הזמן המחויב לבעירת הנרות. ובערב שבת לוקחים שמש גדול יותר, שידלק לכל הפחות חצי שעה לאחר צאת הכוכבים⁴.

דיני הפתילות לנרות החנוכה

כל סוגי הפתילות כשרים להדלקת נר חנוכה. אך מצוה מן המובחר להשתמש בפתילות מצמר גפן או בפתילות של פשתן, ואם אין לו, ידליק ביתר הפתילות. נוהגים לקחת פתילות חדשות בכל יום, ולא להשתמש שוב באותן הפתילות שהדליקו בהן אתמול וכך מנהג הרבי. ויש הנוהגים להשתמש בשל אתמול, (וכך היה מנהג כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ). וכשמשתמשים

1. ראה שבת כג, א. כלבו סמ"ד. (פרסום הנס בשמן זית). רמ"א סתרע"ג ס"א (אור זר). ב"י יו"ד סקט"ז (דאין דין גילוי נהג בשמן). שו"ע אדה"ז סרס"ד ס"ב (דשעה עדיף מחלב). שו"ת מהרש"ם ח"ט סליט (שמן כשר). כה"ח סתרע"ג סק"א. (היה תחת המיטה). ספר המנהגים ע' 69.

3. ראה שו"ע וני"כ סתרע"ג ס"א וס"ד. ספר המנהגים ע' 71. שיחת ש"פ ושב ה'תשט"ז (שיחות קודש ה'תשט"ז (הוצאה חדשה) ע' 169). וראה מעשה מלך ע' 309.

2. ראה שו"ע וני"כ סתרע"ה ס"ב. שו"ע אדה"ז סרס"ג סכ"ה. משנ"ב סתרע"ט סק"ב. לוח כולל חב"ד. ספר המנהגים ע' 71. אג"ק ח"י ע' קנ; ח"י ע' ג ובמש"ש 'אחר שקיה'ח' צ"ע אולי הכונה לסופה היינו צ"כ.

4. רמ"א וני"כ השו"ע סתרע"ג ס"א. ספר המנהגים ע' 69. וראה לקו"ש ח"י ע' 315-6. נטעי גביראל חנוכה פרק ל"ז ס"א.

**הספר שכולם חיכו לו
טיפול בקטנים בשבת**

מצטרפים למכון הלכה חב"ד באחד
המסלולים ומקבלים את ספרי המכון
הצטרפו בטל: **058-7207770**

**בשבת אין
סמס לרב!**

עיסוקים שונים קודם הדלקת נר חנוכה

ממתי ועד מתי אסור לעשות מלאכה בערבי החנוכה? הנוסעים לאירועים בערבי החנוכה מתי ידליקו את הנרות?

יום ראשון אכילה קודם ההדלקה

בכדי למנוע מצב של שבו האדם ישכח להדליק נר חנוכה, ניתנו מספר הגבלות בעיסוקים שונים עד להדלקת נרות חנוכה. כך למשל, החל מחצי השעה קודם זמן ההדלקה, אסור לאכול פת או מזונות יותר משיעור "כביצה" - 54 גרם - עד שידליק את נרות-חנוכה. ואם התחיל לאכול בתוך חצי-השעה שקודם זמן ההדלקה, צריך להפסיק לאכול ולהדליק את הנרות בזמן. אך אם התחיל לאכול בזמן שעדיין היה מותר (זאת אומרת לפני החצי-שעה של זמן ההדלקה), מעיקר הדין לא חייב להפסיק, אך לכתחילה טוב שיפסיק.¹

יום שני עשיית מלאכה

אסור להתחיל במלאכה, מחצי השעה שקודם זמן ההדלקה, שמא ישכח להדליק. ואם התחיל עליו להפסיק את המלאכה, וגם כשהתחיל בהיתר לפני החצי שעה טוב שיפסיק, עד שידליק את הנרות. לאחר ההדלקה נהגו הנשים שלא לעשות מלאכות כמו לכבס ועוד, אמנם בהכנת צורכי סעודה וכדומה מותרות, ויש שהחמירו ואסרו בחצי השעה הראשונה כל מלאכה, ויש שהחמירו עוד ואמרו שאף לגברים אסור לעשות מלאכה בזמן זה; למעשה נהוג להימנע ממלאכה במשך חצי-שעה, או לכל-היותר חמישים דקות, ובחלוף זמן זה מותר לעשות מלאכה שלא כנגד הנרות.²

יום שלישי נסיעה קודם הדלקת הנרות

כשיוצאים משפחתים או מכל סיבה אחרת, לכתחילה יש לסדר את הנסיעה בצורה כזו שיוכלו לצאת מהבית לאחר הדלקת-הנרות בזמנם. אבל אם יש צורך להקדים ולנסוע לפני השקיעה, ובפרט לפני "פלג-המנחה", ידליקו כשיחזרו לביתם אחרי האירוע, במידה

ויודעים בוודאות שישוכו לפני עלות-השחר. אבל אם אינם בטוחים שיספיקו לשוב לביתם ולהדליק לפני עלות-השחר, יאחרו את יציאתם וידליקו מיד אחרי השקיעה מבלי להמתין חצי שעה ליד הנרות, ובאינן ברירה ידליקו לאחר "פלג-המנחה" ללא ברכה.³

יום רביעי לימוד תורה ותפילה

אסור להתחיל ללמוד תורה בהגיע זמן ההדלקה, אבל קודם שהגיע זמן ההדלקה, מעיקר הדין מותר להתחיל ללמוד אפילו בחצי השעה שקודם זמן ההדלקה עד שקיעת-החמה, ואם התחיל בהיתר אין צורך להפסיק מלימודו בהגיע זמן ההדלקה. אך אם עבר והתחיל ללמוד בזמן ההדלקה, צריך להפסיק ולהדליק. אלא שלמעשה נהוג שבבוא זמן ההדלקה מפסיקים כולם מהלימוד. למעשה אנו נוהגים להדליק את הנרות בין תפילת "מנחה" לתפילת "מעריב" לאחר שקיעת-החמה, ואם לא מתאפשר הדבר ונאלץ להדליק לאחר צאת-הכוכבים, עליו להתפלל "מעריב" קודם להדלקה, אלא-אם-כן דרכו להתפלל "מעריב" בקביעות בשעה מסוימת בכל השנה, יכול להדליק תחלה ויתפלל בשעה הקבועה.⁴

יום חמישי הנהגה הנכונה של בני הבית

כיוון שנשים חייבות במצוות נר-חנוכה, אף שאינן מדליקות בעצמן, ראוי שימנעו מלכתחילה מאכילה, מעשיית מלאכה, משינה ולימוד קודם ההדלקה. ובעת הצורך יש להקל להן במלאכה או לימוד כגון לימוד לצורך בחינה וכדומה, ולגבי אכילה כתבו הפוסקים שניתן להקל בעת-הצורך, אלא שלמעשה טוב יותר שימנעו מאכילת קבע, ויאכלו מאכלים שברכתם האחרונה היא "בורא-נפשות", או פת ומזונות פחות מכביצה.⁵

יום שישי תזכורת להדלקת נרות

מעיקר הדין החל מחצי השעה קודם זמן ההדלקה, הרוצה לאכול יותר משיעור כביצה - 54 גרם - פת או עוגה, או יתר העיסוקים שהוזכרו בהלכות הקודמות, רשאי למנות אדם אמין שיזכירם בהגיע זמן ההדלקה להדליק. כמו כן יוכל להתחיל לעסוק במלאכה במידה וממנה אדם אחר שיזכיר, אלא שיש המדייקים מלשון אדמו"ר הזקן שלא לסמוך על כך לכתחילה, אלא לצורך דבר מצווה כמו לימוד-תורה או סעודת מצווה.⁶

3. שבט הלוי ח"ד סק"ב; נטעי גבריאלי חנוכה פ"ג סי"ד; פסק"ת סתרע"ז ס"ה והע' 25 שם.

4. לימוד: ב"ח או"ח סתרע"ב סק"ב; מג"א שם סק"ה; מחצה"ש שם; נטעי גבריאלי חנוכה פ"ו ס"א"ב; תפלת מעריב: שעת סתרע"ב סק"א; היום יום כה כסלו; מענה הרב לבעמח"ס נו אהרן הבוא בשילוח מנחת חינוך ע' רטו; נטעי גבריאלי חנוכה פ"ג סי"ה"ט.

5. ראה מג"א סתרע"ב סק"ה; שו"ת בצה"ח ח"ד ס"ה; נטעי גבריאלי חנוכה פ"ה ס"ה ובהערות שם. ועוד.

6. ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ו"ס תלא ובקו"א שם סק"ב; נטעי גבריאלי חנוכה פ"ד ס"ה פ"ה ס"ו ופ"ו ס"ז.

סמס לרב

smslarav.co.il

הרב מנחם מענדל הראל
רב קהילת חב"ד, דרום צפת וחבר מכון הלכה חב"ד

האם מותר לכתוב ספר תורה לבילוי ניטל?

לא כותבים סת"ם בניטל.
שו"ת שבט הקהתי חלק א סימן ע'.

הרב שמואל מקמל

מעורכי סדרת הספרים הלכה למעשה וחבר מכון הלכה חב"ד

האם מותר לנשים לאכול קודם הדלקת נרות חנוכה?

כיוון שנשים חייבות במצוות נר-חנוכה, אף שאינן מדליקות בעצמן, ראוי שימנעו מלכתחילה מאכילה, מעשיית מלאכה, משינה ולימוד קודם ההדלקה. בעת הצורך יש להקל להן במלאכה או לימוד כגון לימוד לצורך בחינה וכדומה. לגבי אכילה כתבו הפוסקים שניתן להקל בעת-הצורך, אלא שלמעשה טוב יותר שימנעו מאכילת קבע, ויאכלו מאכלים שברכתם האחרונה היא "בורא-נפשות", או פת ומזונות פחות מכביצה.

שו"ע או"ח סימן תרעה סעיף ג; נטעי גבריאלי חנוכה פ"ה ס"ה ובהערות שם. ועוד.

הרב שלמה הלפרן

רב קהילת חב"ד, תל אביב וחבר מכון הלכה חב"ד

האם יש ענין להשתמש בחנוכה דווקא עם קנים באלכסון?

אם משתמשים בחנוכה בצורת מגורה, הרבי מורה שתהיה כפי שהיתה מגורת המקדש באלכסון ולא כמגורת שער טיטוס בעיגול.

לקו"ש חכ"א עמ' 169 הערה 44.